

A KÚRIA
mint felülvizsgálati bíróság

Gfv.VII.30.043/2013/10.szám

A Kúria mint felülvizsgálati bíróság dr. Neumann Tibor ügyvéd által képviselt Kft. felperesnek dr. Szunai Mária ügyvéd által képviselt I.r. alperes, a Vigh Ügyvédi Iroda által képviselt II.r. és III.r. alperesek ellen zálogjog érvényesítése iránt a Pesti Központi Kerületi Bíróságon 27.G.302.253/2008. számon indult és a Fővárosi Törvényszék 2.Gf.75.379/2011/28. számú jogerős ítéletével befejezett perében a jogerős ítélet ellen az I.r. alperes részéről előterjesztett felülvizsgálati kérelem folytán - tárgyaláson kívül - meghozta a következő

í t é l e t e t:

*A Kúria az I.r. alperes felülvizsgálati kérelmét a jogerős ítéletnek a keresetre vonatkozó rendelkezése elleni részében hivatalból elutasítja,
a jogerős ítéletet a felülvizsgálati kérelemmel támadott részében hatályában fenntartja.*

Kötelezi az I.r. alperest, hogy 15 napon belül fizessen meg a felperesnek 25.400 (huszonötezer-négyszáz) Ft felülvizsgálati eljárási költséget. Megállapítja, hogy 225.000 (kettőszáz-huszonötezer) Ft felülvizsgálati eljárási illetéket az állam viseli.

Ez ellen az ítélet ellen felülvizsgálatnak nincs helye.

I n d o k o l á s

A felülvizsgálati kérelem elbírálása szempontjából irányadó tényállás szerint az I.r. alperes 1991 márciusában névvel egyszemélyes kft. létrehozását határozta el. A cégbejegyzési eljárás folyamatban léte alatt a kft., melynek önálló cégjegyzésre jogosult ügyvezetője az I.r. alperes volt, 1991. július 16-án kölcsönszerződést kötött az Rt-vel (továbbiakban: bank). A bank 4.000.000 Ft kölcsönt nyújtott a kft-nek. E szerződésből eredő

követelés biztosítására jelzálogjogot alapítottak a bank javára, az akkor még az I.r. alperes és felesége tulajdonában álló szám alatti ingatlanra. A földhivatal a jelzálogjogot az ingatlan-nyilvántartásba bejegyezte, utóbb a nyilvántartott követelést - a bank kérelmére - 2.500.000 Ft-ra és járulékaira módosították.

A cégbíróság a kft-t néven 1991. augusztus 26-án jegyezte be a cégjegyzékbe. A kölcsön törlesztését a kft. megkezdte és 1994. június 30-ig folytatta. A bank az 1994. december 31-i állapot szerinti 2.660.371 Ft összegű követelését az 1995. március 20-án kelt engedményezési szerződéssel a felperesre ruházta át, melynek neve az engedményezéskor Kft. volt. Az engedményező a követelés engedményezéséről az adós kft-t értesítette. A kft. ellen 1995. április 27-én felszámolási eljárás indult, a cégbíróság 2007. áprilisában a cégjegyzékből törölte.

Az I.r. alperes és házastársa 1996. december 10-én megkötött adásvételi szerződéssel a perbeli ingatlanát a bank javára bejegyzett 2.500.000 Ft és járulékai összegű jelzálogjoggal terhelten eladta a II. r. és a III.r. alpereseknek, akik az ingatlanon 1/2-1/2 arányban szereztek tulajdonjogot. Ugyanők 1997. január 6-án megkötött szerződéssel ugyanilyen összegre és járulékaira jelzálogjogot alapítottak a II.r. és a III.r. alperesek javára az I.r. alperes és a felesége tulajdonában álló másik debreceni ingatlanra.

A kft. 1994. május 13-án megkötött szerződéssel az annak mellékletében felsorolt gépeit eladta a Kft-nak 6.000.000 Ft vételár ellenében. A felek a vételár teljesítése körében úgy állapodtak meg, hogy a vevő abból 5.240.456 Ft-ot a bank részére teljesít, a fennmaradó összeget pedig a felek között létrejött lízingszerződés esedékes díjára fordítják. A felek jegyzőkönyvben rögzítették, hogy a bank és a kft. közötti perbeli szerződés alapján 1994. május 13-án 2.751.998 Ft, míg egy másik (a per tárgyát nem képező, V-210192. számú) szerződés alapján 2.488.458 Ft hátralék kifizetése vált esedékessé. A vevő a bank felé e megállapodás tartalmának megfelelően teljesített, melynek eredményeként a bank 1994. június 10-én 2.751.998 Ft-ot számolt el a perbeli kölcsön törlesztésére.

A felperes módosított keresetében az I.r. alperest 2.250.000 Ft kölcsöntőke, ennek kamatai és a perköltségek megfizetésére, a II.r. és III.r. alpereseket pedig annak túrására kérte kötelezni, hogy a tulajdonukba került jelzálogjoggal terhelt ingatlanból a követelését végrehajtás útján kielégíthesse.

Az alperesek a kereset elutasítását kérték.

Az I.r. alperes azzal védekezett, hogy a kft. tartozásáért helytállási kötelezettség nem terheli; állította azt is, hogy a kft. tartozását a lízingszerződésből őt megillető vételárból rendezte, végül hivatkozott arra, hogy a felperes a felszámolási eljárásban is kapott kielégítést. Az I.r. alperes viszontkeresetet is előterjesztett, amiben annak megállapítását kérte, hogy a

felperes javára bejegyzett jelzálogjog alapját képező követelés megszűnt, melyre hivatkozással kérte a jelzálogjog törlését is.

A II.r. és a III.r. alperesek az I.r. alperes érdemi ellenkérelmében és viszontkeresetében előadottakkal azonos tartalmú védekezést és viszontkeresetet terjesztettek elő.

A Pesti Központi Kerületi Bíróság a 19.G.301.220/2002/11. számú ítéletében az I.r. alperest 2.250.000 Ft-ban és kamataiban marasztalta, a II.r. és a III.r. alpereseket pedig annak tűrésére kötelezte, hogy a perbeli ingatlanból a felperes a követelését végrehajtás útján kielégítse.

Az alperesek fellebbezése folytán eljáró Fővárosi Bíróság a 2.Gf.75.643/2003/28. számú részítéletével az elsőfokú bíróság ítéletét részítéletnek tekintve azt fellebbezett részében megváltoztatta, az I.r. alperessel szemben támasztott keresetet elutasította, a II.r. és III.r. alpereseket a kielégítés tűrésére kötelező, valamint az I.r. alperes viszontkeresetét elutasító rendelkezését hatályon kívül helyezte és ebben a keretben az elsőfokú bíróságot a per újabb tárgyalására és újabb határozathozatalára utasította.

A megismételt eljárásban az elsőfokú bíróság a 15.G.305.026/2005/17. számú ítéletével a felperesnek a II.r. és a III.r. alperesekkel szembeni keresetét, valamint az alperesek viszontkeresetét is elutasította.

A valamennyi peres fél fellebbezése folytán eljáró Fővárosi Bíróság a 2.Gf.76.078/2006/9. számú ítéletével az elsőfokú bíróság ítéletét a keresetet a II.r. és III.r. alperesekkel szemben elutasító részében helybenhagyta. Az alperesek viszontkeresetét elutasító rendelkezését megváltoztatta és elrendelte a perbeli ingatlant terhelő, a felperes jogelődje javára bejegyzett jelzálogjog törlését.

E jogerős ítélet ellen a felperes részéről előterjesztett felülvizsgálati kérelem folytán eljáró Legfelsőbb Bíróság a Gfv.IX.30.058/2008/8. számú végzésével a jogerős ítéletet a Pesti Központi Kerületi Bíróság 15.G.305.026/2005/17. számú ítéletére is kiterjedően hatályon kívül helyezte és az elsőfokú bíróságot új eljárásra és új határozat hozatalára utasította. Rögzítette, felperes a per során a kölcsön folyósítását bizonyította. Az alpereseket terheli annak bizonyítása hogy az adós milyen összeget fizetett vissza, az alapján mennyi az esedékes tartozás. Amennyiben az alperesek a visszafizetés tényét összecszerűen igazolják, úgy a felperesnek az elszámolás megtörténtét kell kimutatnia. Amennyiben annak helyességét az alperesek kétségbe vonják, az elszámolást a bíróságnak a meglévő adatok alapján kell ellenőriznie, vagy szakértővel elvégeztetnie.

Az elsőfokú bíróság az új eljárásban meghozott

27.G.302.253/2008/46-II. számú jogerős végzésével az I.r. alperessel szemben előterjesztett marasztalási kereset tárgyában a pert megszüntette.

Az 56. sorszámú ítéletével az II.r. és a III.r. alpereseket annak tūrésére kötelezte, hogy a perbeli ingatlanból a felperes a követelését 2.250.000 Ft és annak 1996. július 1-jétől a kifizetésig évi 27 %-os kamata erejéig, bírósági végrehajtás útján kielégítse. Az elsőfokú bíróság a felperes keresetét az ezt meghaladó részében valamint az alperesek viszontkeresetét elutasította.

Megítélése szerint - figyelemmel a Legfelsőbb Bíróság határozatában foglaltakra is - az alpereseknek azt kellett bizonyítaniuk, hogy a kölcsönt, vagy annak egy részét a személyes kötelezett visszafizette és ezáltal a kölcsönszerződés megszűnt, ezzel szemben a felperes a befizetett összegek elszámolásának bizonyítására volt köteles. Az elsőfokú bíróság az I.r. alperes által hivatkozott befizetéseket az általa csatolt befizetési pénztárbizonylatokkal egybevetve azt állapította meg, hogy az 1991. szeptember 30-án befizetett 141.220 Ft, az 1992. március 30-án és június 30-án befizetett 209.425 Ft-209.425 Ft-ok, az 1993. március 16-án teljesített 100.000 Ft a perbeli szerződésre elszámolható befizetések voltak. Az elsőfokú bíróság csak ezt a négy befizetést látta igazoltnak és bizonyítottnak, az I.r. alperes által hivatkozott többi befizetés egy része más hitel törlesztését, illetve banki kifizetést igazolt. A C L Kft-vel kötött megállapodásban az I.r. alperes 1994. május 13-án maga rendelkezett úgy, hogy az 5.240.456 Ft-nak csak egy részét, 2.751.998 Ft-ot kell a perbeli szerződés teljesítésére befizetni, amely ténylegesen így is történt. Kifejtette, a bank 1994. június 30-ai egyenlegközlése is azt támasztja alá, hogy a felek 1994. március 31-ével bezárólag teljes körűen elszámoltak egymással és a kft. az eddig esedékessé vált tartozását kiegyenlítette. Rögzítette, hogy az I.r. alperes nem tudta bizonyítani, hogy a kft. felszámolója befizetést teljesített. Az elsőfokú bíróság szerint az I.r. alperes azon állítása, mely szerint 10.929.825 Ft-ot teljesített, az általa becsatolt bizonyítékok alapján nem volt megállapítható, ezért - miután az alperesek a perbeli szerződésre elszámolható befizetést a már kifejtettekén túl igazolni nem tudtak - a bizonyítatlanság jogkövetkezményei a viszontkereset körében az alpereseket terhelte. Az 1995. március 20-án kelt engedményezési szerződéssel összefüggésben kifejtette, az engedményezőtől történt értesítést követően az adós csak a felperesnek teljesíthetett. Az engedményezési szerződés esetleges érvénytelensége az adósra, illetve a dologi adósokra nem hathatott ki.

Az alperesek fellebbezése folytán eljáró másodfokú bíróság az elsőfokú bíróság ítéletének nem fellebbezett részét nem érintette, fellebbezett részét helybenhagyta. A fellebbezések indokaira tekintettel arra hivatkozott: az elsőfokú bíróság a Legfelsőbb

Bíróság végzésében foglalt iránymutatásnak megfelelően folytatta le a bizonyítási eljárást, a Pp. 3. § /3/ bekezdése és a 164. § /1/ bekezdése alapján a bizonyítási teher megfelelő telepítésével hívta fel az őket terhelő bizonyítási kötelezettség teljesítésére. Az elsőfokú bíróság a Pp. 221. § szerinti indokolási kötelezettségének eleget téve a Pp. 206. § /1/ bekezdésének megfelelő alkalmazásával, okszerű mérlegeléssel állapította meg, hogy melyek azok az okiratok, nyilatkozatok, amelyek alapján ítéleti bizonyossággal a felperesi elszámolás megtörtént az alperes által befizetett összegek után meghatározható. A másodfokú bíróság egyetértett azzal is, hogy a per során az I.r. alperes az által hivatkozott többletfizetést nem tudta bizonyítani.

A jogerős ítélet ellen előterjesztett felülvizsgálati kérelmében az I.r. alperes a jogerős ítélet hatályon kívül helyezése mellett elsődlegesen a felperes keresetét teljes terjedelmében elutasító, valamint a viszontkeresetének helytadó határozat meghozatalát, másodlagosan az első fokú bíróság új eljárásra és új határozat hozatalára utasítását kérte.

Álláspontja szerint a felperes a kereset tekintetében nem rendelkezik perbeli legitimációval, mivel az 1995. március 20-án kelt engedményezési szerződés több okból is semmis, így arra a felperes jogot nem alapíthat. A jogerős ítélet ez okból a Pp. 221. § /1/ bekezdésébe ütköző módon jogszabálysértő, sérti a Ptk. 207. § /6/ bekezdésében, 200. § /2/ bekezdésében, 213. § /3/ bekezdésében foglaltakat.

Hivatkozott arra is, hogy az eljáró bíróságok a Pp. 206. §-a szerinti mérlegelés megsértésével egyrészt ellenőrizhetetlen, másrészt kétes bizonyító erejű bizonyítékok alapján állapították meg a tényállást. A figyelembe vett bizonyítékok túlnyomó többsége a felperes által könyvelési alapbizonylatokkal alá nem támasztott okiratoknak minősülnek, ezért az igazolt befizetett összegek felperesi elszámolásának helyessége változatlanul vitatható. A jogerős ítélet az összegaszerűség tekintetében egymásnak ellentmondó megállapításokat tartalmaz. Az I.r. alperes szerint az eljáró bíróságok a Pp. 164. § /1/ bekezdését is tévesen értelmezték és alkalmazták, amikor a kölcsönre teljesített fizetések elszámolására vonatkozó bizonyítási kötelezettségek felperesre történő áthárítása helyett a bizonyítási kötelezettséget megfordították.

A felperes felülvizsgálati ellenkérelmében - tartalma szerint - a felülvizsgálati kérelem hivatalból történő elutasítását, illetve a jogerős ítélet hatályában fenntartását kérte. Álláspontja szerint a jogerős ítélet a felülvizsgálati kérelemben előadott indokok alapján nem jogszabálysértő.

Az I.r. alperes felülvizsgálati kérelmével a jogerős ítéletet a felperes keresetének helytadó, illetve az I.r. alperes viszontkeresetét elutasító részében is támadta. A másodfokú bíróság

a felperes keresetének azonban csak a II.r. és a III.r. alperesek kötelezésére irányuló részét bírálta el érdemben figyelemmel arra, hogy az elsőfokú bíróság a pert az I.r. alperessel szemben előterjesztett marasztalási kereset tárgyában már jogerősen megszüntette. Az I.r. alperes felülvizsgálati kérelmével támadott jogerős ítélet tehát a felperes keresetét elbíráló részében az I.r. alperessel szemben rendelkezést nem tartalmaz. A Pp. 270. § /2/ bekezdésének értelmezése alapján a fél a jogerős ítélet felülvizsgálatát csak abban a terjedelemben kérheti, amennyiben az rá félként rendelkezést tartalmaz. Abban az esetben, ha egyes kereseti kérelmek tekintetében a jogerős ítélet meghozatla előtt a bíróság az adott felek vonatkozásában a pert megszüntette, az ezt követően meghozott ítélet hatálya semmilyen módon nem terjed ki a permegszüntető végzés által érintett kereseti kérelmekre. Mindebből az következik, hogy az I.r. alperes a jogerős ítéletnek a felperes keresete alapján a II.r. és a III.r. alpereseket marasztaló rendelkezését felülvizsgálati kérelemmel nem támadhatja. Ezért a felülvizsgálati kérelemnek ezt a részét a Kúria a Pp. 273. § /2/ bekezdés b) pontja alapján hivatalból elutasította.

A Kúria a Pp. 275. § /2/ bekezdése szerint a felülvizsgálati kérelem alapján a jogerős ítéletet csak az I.r. alperes viszontkeresetét elutasító részében vizsgálta felül és azt az abban hivatkozott indokok alapján nem találta jogszabálysértőnek.

A Kúria az engedményezési szerződés I.r. alperes által hivatkozott érvénytelenségével összefüggésben az elsőfokú bíróság ítéletében kifejtettekkel maradéktalanul egyetértett, az megfelel a Kúria (Legfelsőbb Bíróság) gyakorlatának, így többek között az EBH.2003.868. számú határozatban foglaltaknak, valamint a Ptk. kommentárban a Ptk. 329. §-ához fűzött indokolásnak (Polgári jog kommentár a gyakorlat számára, szerkesztő dr. Petrik Ferenc, hvgorac kiadó). Az a körülmény pedig, hogy az engedményező a per ideje alatt jogutód nélkül megszűnt, nem befolyásolja a fenti jogértelmezés helytállóságát.

Az I.r. alperes álláspontja szerint a jogerős ítéletnek az I.r. alperes viszontkeresetét elutasító része azért jogszabálysértő, mert az eljáró bíróságok - a Legfelsőbb Bíróság végzésében adott iránymutatásnak nem megfelelően - a Pp. 164. § /1/ bekezdésébe és 206. § /1/ bekezdésébe ütköző módon állapították meg a feleket terhelő bizonyítási kötelezettséget, illetve okszerűtlenül, tévesen mérlegelték a rendelkezésükre álló bizonyítékokat.

A Kúria megítélése szerint az elsőfokú bíróság a Legfelsőbb Bíróság által adott, a bizonyítási teherre vonatkozó iránymutatásnak megfelelően hívta fel a peres feleket a viszontkereset elbírálása körében arra, hogy az I.r. alperesnek kell bizonyítania az általa hivatkozott befizetéseket, a felperesnek pedig azt, hogy azokat miként számolta el. Az elsőfokú bíróság következetesen, az alperes

által becsatolt minden egyes átutalási megbízás, pénztárbizonylat tekintetében megindokolta, hogy azokat miként fogadja el, s ezáltal azok milyen mértékben csökkentették a felperes jogelődje felé fennálló tartozást. Az I.r. alperes hivatkozásával ellentétben azösszegszerűség tekintetében sem az elsőfokú, sem a jogerős ítélet nem tartalmaz ellentmondást: az I.r. alperes által igazolt befizetésekkel csökkentett tartozástösszegszerűségében egyezően állapították meg.

Az eljáró bíróságok helyesen értelmezték és alkalmazták a Pp. 164. § /1/ bekezdését is. Az I. r. alperes állításával ellentétben a vizontkereset elbírálása körében nem fordították meg a bizonyítási terhet, hanem - a Legfelsőbb Bíróság végzésében adott utasításnak is megfelelően - az I. r alperes terhére értékelték, hogy nem tudta minden kétséget kizáróan bizonyítani, hogy a jelzálogjoggal biztosított igény - az adós teljesítésére tekintettel - megszűnt.

Mindezekre figyelemmel a Kúria álláspontja szerint az eljáró bíróságok Legfelsőbb Bíróság végzésében adott kötelező előírásoknak eleget téve, a Pp. 164. § /1/ bekezdésében és 206. § /1/ bekezdésében rögzített elveknek megfelelően az I.r. alperes vizontkeresete tekintetében megfelelően értékelték a bizonyítékokat és helytállóan határoztak arról érdemben.

A Kúria nem találta megállapíthatónak az I.r. alperes felülvizsgálati kérelmében hivatkozott - felülvizsgálati kérelemmel támadható körben előadott - jogszabálysértéseket, ezért a jogerős ítéletet e rendelkezések tekintetében a Pp. 275. § /3/ bekezdése alapján hatályában fenntartotta.

A felülvizsgálati eljárásban pervesztes I.r. alperes a Pp. 270. § /1/ bekezdése szerint irányadó Pp. 78. § /1/ bekezdése alapján - figyelemmel a 32/2003.(VIII.22.) IM rendelet 3. § /2/, /5/ és /6/ bekezdéseire, a felperes jogi képviselője által ténylegesen kifejtett ügyvédi munkával arányban - az I.r. alperest kötelezte a felperes felülvizsgálati eljárásban felmerült költségeinek viselésére. Az I.r. alperes teljes személyes költségmentessége folytán le nem rót felülvizsgálati eljárási illetéket a 6/1986.(VI.26.) IM rendelet 14. §-a alapján az állam viseli.

Budapest, 2014. január 14.

Dr. Vezekényi Ursula sk. a tanács elnöke, dr. Osztovits András sk. előadó-bíró, dr. Pethőné dr. Kovács Ágnes sk. bíró

